SOCIAAL.NET
Achtergrond, verhalen en opinie voor sociale professionals

Verhaal

‘Villa Clementina is de enige plek waar mijn zoon geen buitenbeentje is’

8 maart 2022
Thomas Detombe

Villa Clementina in Zemst is een inclusieve kinderopvang. Het is een warme thuis voor kinderen met en zonder extra zorgnoden. Elke dag staan zeven medewerkers en dertig vrijwilligers klaar: “Waar een wil is, is een weg. Deze job is een missie die je met hart en ziel vervult.”

GEZIN | HANDICAP | INCLUSIE

© ID / Sien Verstraeten

De liefde zit hier in de muren

Aan de achterdeur van een witte Villa in Zemst hing vroeger een bordje: “Weer of geen weer, altijd welkom.” In die tijd woonde Katia Verhaeren er samen met haar broers en zus, mama Clementina en papa Henri. “Mijn moeder is een bijzonder warme, gastvrije vrouw”, vertelt Katia. “Ze stelde ons huis open voor iedereen die daar nood aan had. Zonder onderscheid.”

‘De inclusiegedachte zit in onze ziel.’

Dertig jaar later ademt het huis die warme gastvrijheid nog steeds. Niet langer als een plek om te wonen maar als Vlaams model van inclusieve kinderopvang.

Katia: “De liefde zit hier echt in de muren. Of liever: in de mensen die ons project elke dag opnieuw gestalte geven. Zeven voltijdse krachten en dertig vrijwilligers maken van Villa Clementina een thuis voor kinderen met en zonder extra zorgnoden.”

Pionier

Villa Clementina is een pionier in Vlaanderen. Voor 2013 vonden kinderen met complexe zorgnoden moeilijk een plek in een kinderopvang. Dat veranderde toen Henri en Clementina hun villa vrijgaven voor een symbolische euro per jaar. Dochter Katia, projectontwikkelaar van beroep, gaf het pand een sociale bestemming.

Katia: “Via toenmalig OCMW-voorzitter Tom Dehaene ontmoette ik kinderarts Katleen Ballon en orthopedagoog Mieke De Strooper. Zij droomden van een opvanginitiatief waar baby’s en peuters met diverse ondersteuningsnoden samen terechtkonden. Ons eerste gesprek gaf onmiddellijk vuur. Het klikte, zowel persoonlijk als naar toekomstvisie. Met Villa Clementina wilden we pionieren en een leemte opvullen. De inclusiegedachte zit in onze ziel.”

Tussen twee stoelen

Mieke De Strooper, orthopedagoog en Villa-medewerker: “Kinderen met een ernstige of meervoudige beperking vielen lange tijd tussen twee stoelen. Klassieke crèches ontbeerden de omkadering om hen kwaliteitsvol op te vangen. Hooggespecialiseerde centra misten dan weer de link met een alledaagse context en gewoon ontwikkelende leeftijdsgenoten.”

‘Onze eerste vraag: Wat heeft dit jong leven nodig om tot maximale ontwikkeling te komen?’

“Die situatie dwong ouders in een spreidstand”, legt ze uit. “Ofwel gaven ze hun job op om zelf voor hun kind te zorgen. Ofwel vertrouwden ze het toe aan een gespecialiseerde instelling, in de wetenschap dat het daar een heel andere jeugd zou doormaken dan bijvoorbeeld broer of zus.”

“Villa Clementina overstijgt de klassieke zorg- en onderwijsstructuren waarin kinderen met extra noden soms vastlopen. De eerste vraag die wij ons stellen is niet: past dit kind binnen onze werking? Maar: wat heeft dit jong leven nodig om tot maximale ontwikkeling te komen? Pas daarna kijken we hoe we de nodige ondersteuning organiseren.”

Katia Verhaeren: “We vangen vijftig kinderen op, waarvan zeventien met extra zorgnoden. We halen een verhouding van een begeleider voor zes kinderen. Dat is meer dan in een klassieke crèche, maar een op vijf zou voor ons ideaal zijn.”

© ID / Sien Verstraeten

Inclusie is beter voor de ontwikkeling

Mieke: “De eerste levensjaren zijn cruciaal voor de ontwikkeling van een kind. Er valt geen minuut te verliezen. Onze visie en ervaring leren dat een inclusieve kinderopvang, met de nodige zorgomkadering, de ontwikkeling van kinderen met extra noden prima faciliteert.”

‘De eerste levensjaren zijn cruciaal voor de ontwikkeling van een kind.’

Katia: “Momenteel vangen we vijftig kinderen op, waarvan zeventien met extra zorgnoden. Bijna allemaal komen ze deeltijds. Een bewuste keuze: we willen zo veel mogelijk mensen een plek geven. Kinderen zonder een beperking blijven bij ons tot ze naar de kleuterschool gaan, de anderen kunnen hier terecht tot hun zesde levensjaar.”

“Een multidisciplinair team van kinderverzorgers, opvoeders, een verpleegkundige, kleuterleidster, leerkracht, kinesist, logopedist en kinderarts zorgt voor professionele ondersteuning op maat. We halen een verhouding van ongeveer een begeleider voor zes kinderen. Dat is meer dan in een klassieke crèche, maar een op vijf zou voor ons ideaal zijn.”

“In principe weigeren we niemand”, vervolgt Katia. “We verwelkomen dus ook kindjes met een ernstige, meervoudige problematiek. Soms is de uitdaging zeer groot en moeten we beroep doen op externe expertise. Maar waar een wil is, is een weg. Wie hier werkt, klopt niet zomaar wat uren. Deze job is een missie die je met hart en ziel vervult.”

Gouden vrijwilligers

Dat laatste geldt ook voor de dertig vrijwilligers van Villa Clementina. “Hun inbreng is van goudwaarde”, beklemtoont Katia. “Dit project kan niet overleven zonder hun inzet. Tien jaar geleden maakten ze de villa mee gebruiksklaar. Nu bieden ze praktische, organisatorische en zorgende ondersteuning.”

‘Villa Clementina is een plek waar je je kind met een gerust hart achterlaat.’

Isabel (60) is vrijwilliger sinds het eerste uur. “Ik heb het huis nog mee helpen schilderen”, lacht ze. “Toen ik lucht kreeg van het project, bood ik onmiddellijk mijn hulp aan. Elke ouder weet hoe moeilijk het is om je kind aan de crèche af te zetten. De eerste keer vertrouw je het toe aan vreemden. Wat dan als je kind extra zorgnoden heeft? Ouders verdienen een plek waar ze hun kind met een gerust hart kunnen achterlaten. Villa Clementina is zo een plaats.”

“De eerste zeven jaar stond ik in de leefgroep. Dat was best spannend. Ik heb zelf een zoon maar miste ervaring: hoe begeleid je kinderen met extra zorg- en ontwikkelingsnoden? Wat als je iets verkeerd doet? Gelukkig kreeg ik veel vertrouwen en werd ik perfect gecoacht.”

“Ik begeleid ook Berdien, een andere vrijwilligster”, vervolgt Isabel. “Een enorm lieve en grappige jongedame die behalve vele talenten ook een beperking heeft. Elke vrijdag maken we samen fruitpap. In de acht jaar die ik met haar samenwerk, bloeide ze helemaal open. De waardering die Berdien hier krijgt, is uniek. Villa Clementina werd een deel van haar leven.”

Vrijwilliger Isabel: “Ouders verdienen een plek waar ze hun kind met een gerust hart kunnen achterlaten. Villa Clementina is zo een plaats.”
© ID / Sien Verstraeten

Inclusie is win-win

Katia: “Onze vrijwilligerspool weerspiegelt de hele samenleving. Er zijn gepensioneerden, mensen in armoede, mensen met een beperking… Iedereen die een bijdrage wil leveren, is welkom. Dat is een bewuste keuze. Mensen met een beperking bijvoorbeeld verdienen de kans om ook in een ‘normale’ context iets te betekenen. Hun aanwezigheid leert de kinderen en onszelf dat er mensen in alle soorten en gewichten bestaan. En dat zoiets oké is.”

‘Kinderen met en zonder een beperking gaan heel natuurlijk met elkaar om.’

“Inclusie is op elk niveau een win-win”, vult Mieke aan. “Dat zie je ook in de leefgroep. We mengen bewust groepen en leeftijden door elkaar. Kinderen met en zonder een beperking gaan heel natuurlijk met elkaar om. Kinderen met een beperking spiegelen zich aan de andere leeftijdsgenoten. Daardoor pikken ze bepaalde activiteiten of therapieën sneller op. Door samen te spelen, zijn ze elkaars beste therapeuten.”

Mieke: “Onze hersenen zijn plastisch, leert onderzoek. Met behulp van oefening, ervaring en een stimulerende omgeving kunnen we het brein kneden en aanpassen. In die zin is een prikkelende omgeving erg belangrijk. We benutten onze leef- en buitenruimtes maximaal. Er is een snoezelruimte, open keuken, kinderboerderij en een grote tuin.”

Verwondering

“Buiten spelen, de natuur ontdekken en vertrekken vanuit verwondering zijn belangrijk. Uiteraard houden we daarbij rekening met individuele wensen en behoeftes. En ja, we zorgen voor extra motorische of logopedische ondersteuning als dat nodig is”, vervolgt Mieke.

‘Kinderen ontwikkelen zich vaak beter dan ouders vooraf inschatten.’

“Elk kind heeft een begeleider die het wat nauwer opvolgt. Maar los daarvan vlinderen onze medewerkers doorheen het huis. Zo komt iedereen met iedereen in contact. Sommige mensen hebben een creatief talent, anderen hebben meer empathie. Die variatie zorgt voor een waaier aan opvoedingsstijlen.”

“Ons deskundig team levert maatwerk. Dat in combinatie met een inclusieve context leidt dagelijks tot kleine wondertjes. Kinderen ontwikkelen zich vaak verassend beter dan ouders of verwijzers vooraf inschatten.”

Mama Ilse: “Villa Clementina is een plek waar diversiteit de regel is, waar je kan rekenen op deskundige ondersteuning en heel veel liefde. Dankzij de Villa hoefde ik mijn job niet op te zeggen. Dat heeft me mentaal enorm geholpen.”

© ID / Sien Verstraeten

Jack

Jack (4) is een van de kinderen die Villa Clementina vandaag opvangt. Hij werd doof geboren en kan moeilijk stappen. Zijn rechterarm en -hand werken niet goed. Praten, eten en drinken verlopen moeizaam.

‘Als mama ervaar je in alles hoe bekwaam en betrokken de medewerkers zijn.’

“We wisten niet goed waar we met Jack heen moesten”, begint mama Ilse. “In zijn eerste levensjaar nam ik zelf veel zorg en begeleidingstaken op. Als we hem ergens zouden achterlaten, wilden we zeker zijn dat de zorg minstens even goed zou zijn als thuis.”

“Jack de eerste keer toevertrouwen aan Villa Clementina was niet gemakkelijk. Maar ik had er direct een goed gevoel bij. Je ervaart in alles hoe bekwaam en betrokken de medewerkers zijn. Jack voelt zich hier thuis. Hij pikt ook veel op van de andere kinderen. Cognitief is hij oké. In die zin is het belangrijk om veel sociale contacten te hebben.”

Rouwproces

“Zijn tweelingzussen komen ook naar de villa”, vult Ilse aan. “Het is mooi om te zien hoe onbevangen zij met hun broer en de andere kinderen omgaan. Jack heeft een apparaat waarin hij regelmatig zijn stapbewegingen oefent. Ook andere kinderen hebben bepaalde bijzonderheden of toestellen. Als je dat elke dag ziet, wordt het iets dat er gewoon bij hoort. Dat vind ik zo sterk aan inclusie. Villa Clementina is de enige plek waar mijn zoon geen buitenbeentje is.”

‘Gepaste ondersteuning voor je kind mag geen kwestie zijn van liefdadigheid.’

“Wie een kind met extra zorgnoden op de wereld zet, gaat door een rouwproces”, bekent Ilse. “Villa Clementina verlichtte dat proces een beetje. Het is een plek waar diversiteit de regel is, waar je kan rekenen op deskundige ondersteuning en heel veel liefde. Dankzij de Villa hoefde ik mijn job niet op te zeggen. Dat heeft me mentaal enorm geholpen.”

“Ik besef goed dat wij geluk hebben. We wonen vlakbij en kregen na een jaar wachten een plek. Lang niet iedereen kan dat zeggen. Elk kind met extra zorgnoden verdient de kans die Jack kreeg. Gepaste ondersteuning voor je kind mag geen kwestie zijn van liefdadigheid.”

“Villa Clementina draait met verlies. Ongeveer 60 procent van mijn werk bestaat uit fondsenwerving. Gelukkig kom ik uit de ondernemerswereld. Ik ken de taal van bedrijven, wat de zoektocht naar geld vergemakkelijkt.”

© ID / Sien Verstraeten

Rode cijfers

Die liefdadigheid is nochtans nodig. De werking van Villa Clementina draait met verlies. Lange tijd bedroeg het begrotingstekort maar liefst 90.000 euro, op een totaalbudget van 450.000 euro. Vandaag is dat geslonken tot 50.000 euro.

Katia: “Van bij de start in 2013 was duidelijk dat we het niet zouden redden zonder private steun. Toch schrokken we eerst van de cijfers. Maar tegelijk wilden we dit echt laten werken. Dus gingen we de boer op. Zo heeft elk nadeel zijn voordeel. De nood aan extra fondsen dwong ons om onze missie en waarden actief uit te dragen. Daarmee inspireren we de samenleving.”

“Ongeveer 60 procent van mijn werk bestaat uit fondsenwerving. Gelukkig kom ik uit de ondernemerswereld. Ik ken de taal van bedrijven, wat de zoektocht naar geld vergemakkelijkt. Intussen zit het sociaal ondernemerschap ons in het bloed. We spreken grote bedrijven aan op hun sociale verantwoordelijkheid. Door villa Clementina te steunen, kunnen ze bijdragen aan een betere wereld.”

Sociaal ondernemerschap

“We organiseren ook regelmatig events in onze tuin”, zegt Katia. “Om de twee jaar organiseren we Villa EXPO, een heuse kunstexpositie. Ongeveer vijfentwintig kunstenaars stellen hun werk tentoon op ons domein van ongeveer vier hectare. Dertig procent van de verkoop gaat naar onze werking.”

‘We organiseren regelmatig events. De opbrengst gaat naar onze werking.’

“Voor corona uitbrak, ontvingen we ook bedrijven op teambuilding. Medewerkers van een bepaalde firma komen dan een hele dag schilderen, poetsen en de tuin onderhouden. Zoiets helpt enorm. Mensen zijn blij dat ze ons leren kennen en iets positief kunnen bijdragen. Het inspireert iedereen.”

“Natuurlijk hebben wij geluk met onze mooie, groene locatie”, beseft Katia. “Niet elke kinderopvang heeft dezelfde mogelijkheden. Maar weet: de financiële problemen zijn een blijvende last op onze schouders. De eerste jaren na lancering werkten Mieke, Katleen en ikzelf zeven dagen op zeven. Dat woog. We hopen dat de overheid extra ondersteuning voorziet. Ikzelf, Mieke en Katleen blijven hier niet eeuwig. We willen dat de Villa ook zonder ons kan blijven voortbestaan.”

“Wat onze medewerkers en vrijwilligers dagelijks presteren, de veerkracht en creativiteit die ze aan de dag leggen: het verdient veel meer waardering.”
© ID / Sien Verstraeten

Iedereen verdient een kans

Had Villa Clementina enkel gekozen voor bemiddelde ouders dan had hun financiële situatie er alvast rooskleuriger uitgezien. Katia: “We hadden makkelijk een dure, inclusieve crèche kunnen oprichten. Onze wachtlijst is lang. Veel kapitaalkrachtige mensen zoeken een plek voor een kind met extra zorgnoden. Toch trokken we bewust de kaart van een inkomensgerelateerde crèche. Want elk kind verdient dezelfde ontwikkelingskansen.”

“Onlangs verwelkomden we een kindje met een beperkte levensverwachting. Zoiets grijpt telkens naar de keel. Hoe moesten we dit aanpakken? De uitdaging was groot. Op een teamoverleg zei een van de collega’s toen: ‘Weet je wat we gaan doen? We gaan dit meisje de tijd van haar leven geven. En dat hebben we gedaan.”

“Vermogende mensen vragen zich af hoe ze hun geld best kunnen beleggen. Ook de overheid doet dat. Daarom vind ik de schrijnende onderfinanciering van de kinderopvang in Vlaanderen, inclusieve en gewone, onbegrijpelijk. De beste investering in de toekomst is toch een investering in onze kinderen? Wat onze medewerkers en vrijwilligers dagelijks presteren, de veerkracht en creativiteit die ze aan de dag leggen: het verdient veel meer waardering.”

Lees ook

Donkere wolken boven kinderopvang: ‘Te veel kinderen per begeleider’

Heb je interesse om een inclusieve kinderopvang op te richten, of wil je je kinderopvang inclusiever maken? Surf naar ‘Inclusieve opvang’, een website van Kind en Gezin. De Vlaamse overheid erkent en steunt Villa Clementina als een van de zestien Vlaamse Centra voor inclusieve kinderopvang. In eigen regio ondersteunt Villa Clementina opvanginitiatieven die vragen hebben over kinderen met extra zorgnoden. Ze zorgen ook voor gerichte vorming aan personeel en delen concrete tips rond samenwerking met ouders en andere diensten.

Blijf op de hoogte met onze nieuwsbrief

Mijn e-mailadres

OP DE HOOGTE BLIJVEN?

Schrijf je in voor de nieuwsbrief

ZELF SCHRIJVEN?

Redactionele richtlijnen

JE ACTIVITEIT BEKENDMAKEN?

Agenda

VRAAG OF OPMERKING?

info@sociaal.net

Met de steun van de Vlaamse overheid.

Sociaal.Net vzw, Turnhoutsebaan 139A, 2140 Borgerhout

© 2022 SOCIAAL.NET